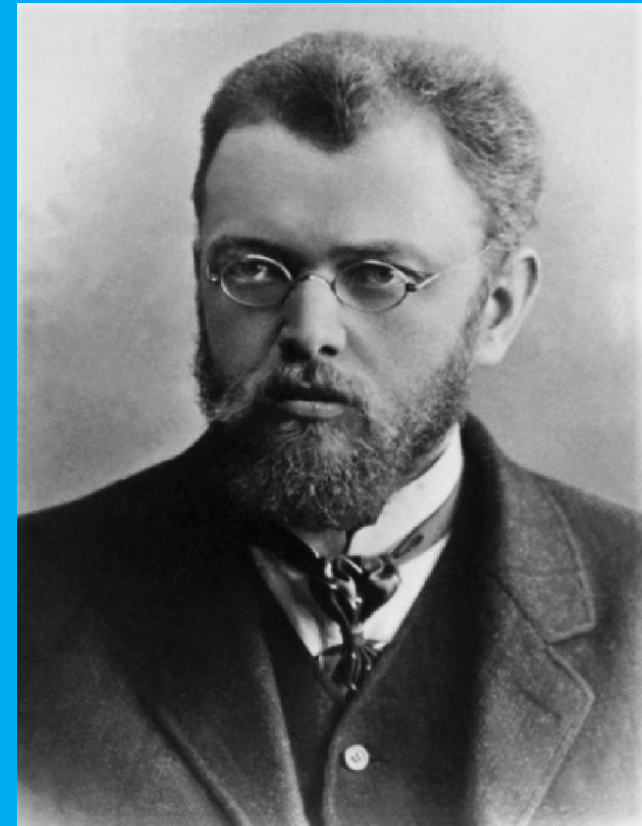

ФІЛОСОФІЯ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ В ПОСТСЕКУЛЯРНУ ДОБУ

збірник матеріалів
VI Міжнародної науково-практичної конференції

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра філософії, біоетики та історії медицини
ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА ІНСТИТУТУ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ ТА МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ КОМЕНСЬКОГО В БРАТИСЛАВІ (Словаччина)
ЦЕНТР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ "HUMANUS" (Болгарія)
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра релігієзнавства

ФІЛОСОФІЯ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ В ПОСТСЕКУЛЯРНУ ДОБУ

матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького)

11 – 12 червня 2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра філософії, біоетики та історії медицини
ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА ІНСТИТУТУ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ ТА МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ КОМЕНСЬКОГО В БРАТИСЛАВІ (Словаччина)
ЦЕНТР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ "HUMANUS" (Болгарія)
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра релігієзнавства

ФІЛОСОФІЯ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ В ПОСТСЕКУЛЯРНУ ДОБУ

матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького)

11 – 12 червня 2024 р.

Київ – 2024

Шейн К. В.,
НМУ імені А. А. Богомольця,
kateshein2005@gmail.com

Науковий керівник:

Місержи С. Д.,
к. політ. н., доц., доцент кафедри філософії, біоетики
та історії медицини НМУ імені О. О. Богомольця

БІОЕТИЧНИТІЧНІ ПРОБЛЕМИ КСЕНОТРАНСПЛАНТОЛОГІЇ

Ксенотрансплантація як міжвидове пересаджування органів, тканин та клітин від одного біологічного виду до іншого, тобто людини від тварини, є важливим напрямком трансплантології. Він зтикається з комплексом проблем морального змісту, притаманних як всій трансплантології, так і специфічних, пов'язаних із застосування органів та тканин тварин. Інтерес до ксенотрансплантації детермінується, з одного боку, нестачею ресурсів в самій системі охорони здоров'я та дефіцитом людського біологічного матеріалу для трансплантації, з іншого, зростанням кількості пацієнтів, потребуючих такої допомоги, особливо в часи повномасштабної війни, коли кількість поранених військових та цивільних зростає..

Ксенотрансплантація може допомогти вирішити проблему дефіциту органів, адже можливості отримання органів тваринного походження є більшою, ніж людських. До того ж, сучасні технології дозволяють їх модифікувати так, щоб вони були менш імуногенними для людини, що може зменшити ризик відторгнення трансплантату. Важливою біомедичною проблемою використання біологічного матеріалу тварин є зоонози, наслідки яких є непередбачуваними для пацієнта та для людської популяції в цілому, а також ризики відторгнення трансплантату та застосування імуносупресивної терапії. Одним з центральних біомедикоетичних питань є збереження цілісності людського тіла та тілесності. Ксенотрансплантація дає можливість, рятуючи життя людини, зберегти її цілісність, чи створити нову? За якою межею втручання в людську цілісність ми можемо говорити про нову людину, чи мова йтиме про химерізацію? Як медицині допомогти розв'язати соціально-психологічні проблеми з самоідентифікацією, якщо вони виникають в реабілітаційний період та захистити від можливої стигматизації в майбутньому. Безумовно, ксенотрансплантація передбачає добровільну інформовану згоду реципієнта. Про інформовану згоду донора, зрозуміло, що в даному випадку мова не йде.

Закон України "Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині", який набрав чинності 01.01.2019 року, статтю 18 "пересадка людині органів та інших анатомічних матеріалів тварини забороняється. Для імплантації людині можуть застосовуватися біоімпланти та ксеноімпланти" [1]. Тобто йдеться про допустимість застосування ксеноімплантатів – медичних виробів, що виготовлені з анатомічних матеріалів тварин та використовуються для імплантації. Порядок виготовлення, контролю якості та обігу ксеноімплантатів затверджений Кабінетом Міністрів України, який регламентує умови утримання тварин, медико-біологічні вимоги до них, порядок

вилучення анатомічних матеріалів для виготовлення ксеноімплантатів [2].

Відповідно до законодавства, ксенотрансплантація повинна проводитись тільки акредитованими групами лікарів у центрах, які мають спеціальний дозвіл. Щоб виявити та впоратися з усіма можливими шкідливими наслідками ксенотрансплантації, зокрема, з появою інфекції. Разом з протоколом клінічних досліджень повинен бути план, що забезпечує простежуваність та контроль реципієнтів, їх близьких та персоналу, який брав участь у проведенні ксенотрансплантації. Необхідно використовувати матеріал лише тварин, спеціально вирощених для ксенотрансплантації, забезпечувати відповідну систему гарантії якості, що охоплює всі стадії від народження тварин-донорів до заключного збору ксенотрансплантантів. При проведенні ксенотрансплантації не можна використовувати в якості тварин-донорів нижчих приматів. У виняткових випадках може бути виданий дозвіл на ксенотрансплантацію колонії клітин, отриманої від нижчих приматів. В Україні законодавство, що регулює ксенотрансплантацію представлено також Законом України “Про захист тварин від жорстокого поводження” [3] та Порядком проведення науковими установами дослідів, експериментів на тваринах, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України [4].

Правове регулювання ксенотрансплантації виходить з того, що людиноподібні мавпи не повинні використовуватися як тварини-донори при ксенотрансплантації. Пошуки в цьому напрямку призвели до дивовижних знахідок - виявилось, що за багатьма параметрами для пересадки людині придатні органи свині. Їхні органи по своїх фізичних параметрах близькі до людських, запас органів може абсолютно задовольнити всі потреби, моральні проблеми практично не мають місця, оскільки більшість людей і так займаються свинобалізмом (поїданням свиней). Але, має місце так зване “олюднення” свині. У генетичний апарат зародка свині вводиться низку людських генів і в результаті народжується свиня з тканинами, подібними до людських, які сумісні з організмом людини. Зрозуміло, що такі свині проблему повністю не вирішують, але вони можуть вирішити проблему припинення гострого відторгнення органу. Вже на сьогодні у багатьох країнах застосовується спосіб введення ксеногенних клітин у кров людини для замісних та лікувальних цілей (при захворюваннях печінки, цукровому діабеті тощо).

Безумовно, дослідження в галузі ксенотрансплантології є перспективними. Треба визнати, що попри різні етичні підходи зупинити ці дослідження та медичні практики неможливо. Не викликає сумніву, що проблема ксенотрансплантації потребує глибокої соціогумантарної та біоетичної експертизи.

Література:

1. Закон України “Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині” (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 28, ст.232). – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19#Text>
2. Постанова Кабінет міністрів України від 24 лютого 2021 р. № 158 “Деякі питання реалізації Закону України “Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині” щодо біоімплантатів,

ксеноімплантатів, медико-біологічних вимог до тварин, умов їх утримання, порядку вилучення у тварин анатомічних матеріалів для виготовлення ксеноімплантатів. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/158-2021-%D0%BF#Text>

3. Закон України “Про захист тварин від жорстокого поводження”, (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 27, ст.230). – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text>
4. Наказ Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України “Про затвердження Порядку проведення науковими установами дослідів, експериментів на тваринах” від 01.03.2012 № 249. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0416-12#Text>

Коршунова М. І.,

НМУ імені О. О. Богомольця,
korshunovamilenaa@gmail.com

Науковий керівник:

д. філос. н., проф. Шевченко С. Л.,
професор кафедри філософії, біоетики та історії медицини
НМУ імені О. О. Богомольця

НЕДОКАЗОВІСТЬ ТА РАДЯНЩИНА В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ОЧИМА СТУДЕНТІВ

Сьогодні в Україні, незважаючи на воєнний стан і боротьбу українців за власну ідентичність, студенти й надалі зіштовхуються з проблемою навіязування радянських наративів у процесі навчання. Вплив історії, культури та політики радянського союзу все ще проявляється в сучасному українському суспільстві, зокрема і їх однобічне й тенденційне тлумачення в освітньому процесі викладачами, що є обтяжливим для тих студентів, які вбачають у цьому періоді репресивний режим та порушення прав людини. І це є доволі актуальною проблемою, яка потребує і соціологічного зрізу думки учасників освітнього процесу в закладах вищої освіти, зокрема і медичних, адже мотивацію та патріотичність майбутніх лікарів формує і гуманітарна складова вищої освіти. А вона має бути позбавлена радянських стереотипів та ідеологічних кліше.

На жаль, у сучасних українських закладах вищої освіти залишаються прояви підтримки та навіязування радянських наративів у навчальних програмах, що створює конфлікт між офіційною лінією уряду та іншими підходами до інтерпретації історії. Ця проблем вимагає уваги та дослідження, оскільки має вплив на формування свідомості майбутніх поколінь та на розвиток сучасного суспільства. Власне у контексті навчання студентів-медиків стає особливо актуальною дана проблема, оскільки медична освіта потребує глибокого розуміння історичних та етичних аспектів, які впливали на розвиток медичної науки та практики. Проте, в контексті сучасної України, де навчання виходить за межі минулих стандартів та парадигм, навіязування радянських наративів стає вагомою перешкодою у формуванні професійної та етичної компетентності майбутніх лікарів.